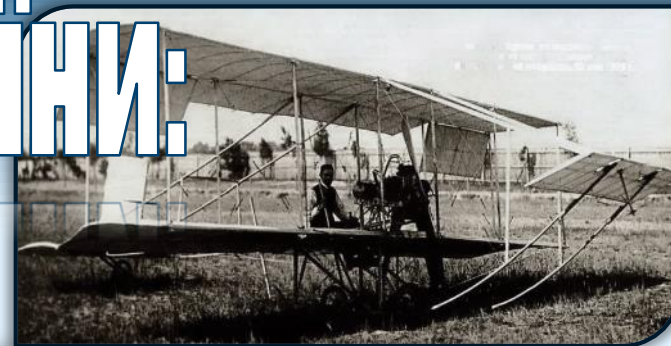

Авіаційна промисловість України:

історія і сьогодення

Авіаційна промисловість України включає авіабудівництво, відновлення авіатехніки та авіаційні перевезення.

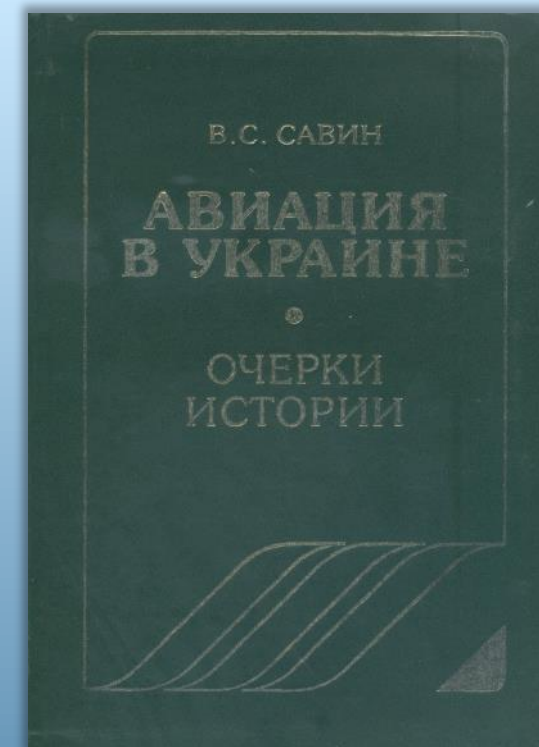
Діяльність авіабудівної промисловості — це імідж країни, технологічний суверенітет у військовому і транспортних сегментах, наповнення бюджету та робочі місця. Україна, за рівнем розвитку літакобудування, належить до найбільш розвинених держав. Саме наша авіабудівна галузь має повний цикл (за винятком авіоніки) створення авіаційної техніки та посідає провідне місце на світовому ринку в секторі транспортної та регіональної пасажирської авіації.

Вс 65635

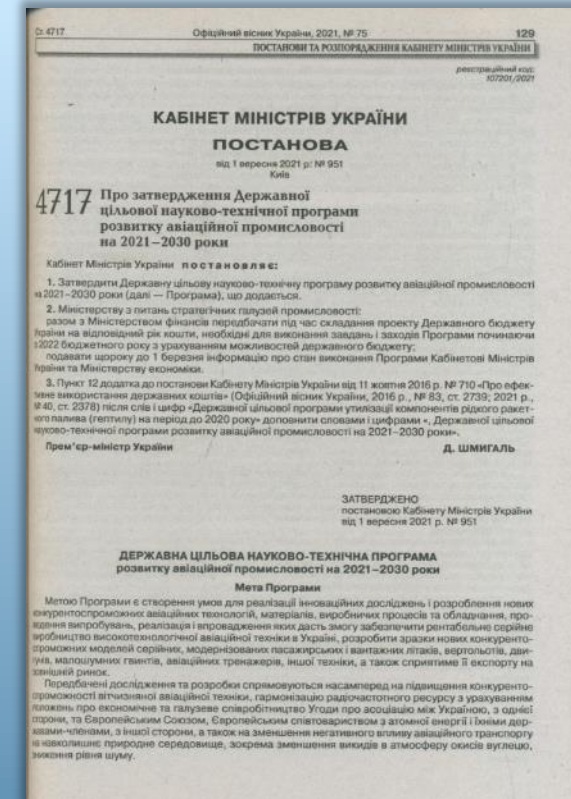
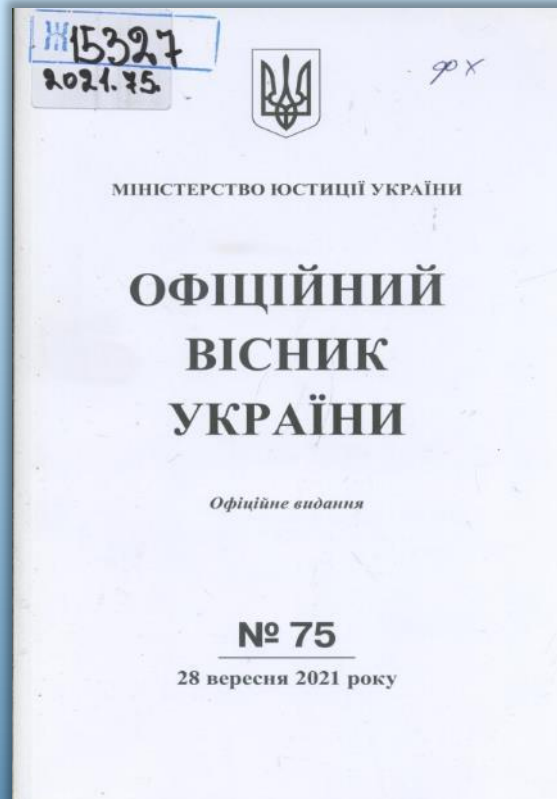

Со 31497

Со 23592

Сьогодні авіаційна промисловість України відчуває проблеми. Низька кількість фінансової підтримки від держави, низька технологічна база, низька конкурентоспроможність - все це заважає її розвитку. Тому уряд держави затвердив «Державну цільову науково-технічну програму розвитку авіаційної промисловості на 2021-2030 роки». Метою Програми-2030 є створення на базі підприємств авіаційної промисловості України конкурентоспроможного, інтегрованого у світову авіаційну промисловість, цілісного авіабудівного комплексу, здатного задовольнити потреби держави в сучасній авіаційній техніці, а також забезпечити її експорт на зовнішні ринки.

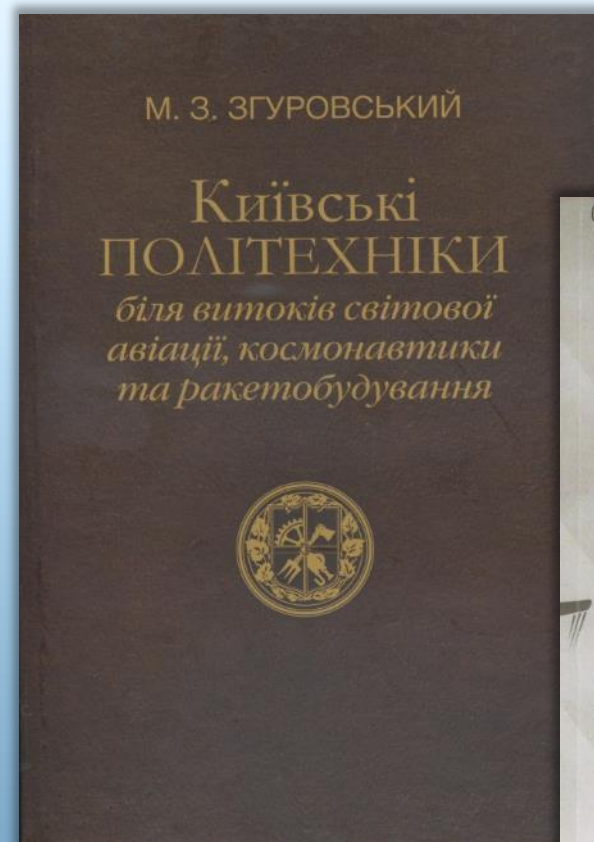

Ж 15327/2021/75

Початок історії вітчизняної авіації тісно пов'язаний із Київським політехнічним інститутом, відкриття якого відбулося в 1898 році. З ініціативи професора М. А. Артем'єва, одного з найбільших ентузіастів авіації, в 1905-1906 роках при механічному гуртку КПІ була організована Повітроплавна секція. У листопаді 1908 року секція реорганізувалася в Повітроплавний гурток з відділами аеропланів, гелікоптерів, орнітоптерів і двигунів.

З Київського товариства повітроплавання вийшла найбільша кількість авіаційних конструкторів. За період з 1909 року по 1912 рік київські ентузіасти створили близько 40 різних типів літаків. І майже всі були створені студентами та викладачами КПІ.

Імена київських ентузіастів авіації стали відомі далеко за межами Києва й України, а Дмитро Григорович, Петро Нестеров, Ігор Сікорський прославилися на весь світ.

Ва 806030

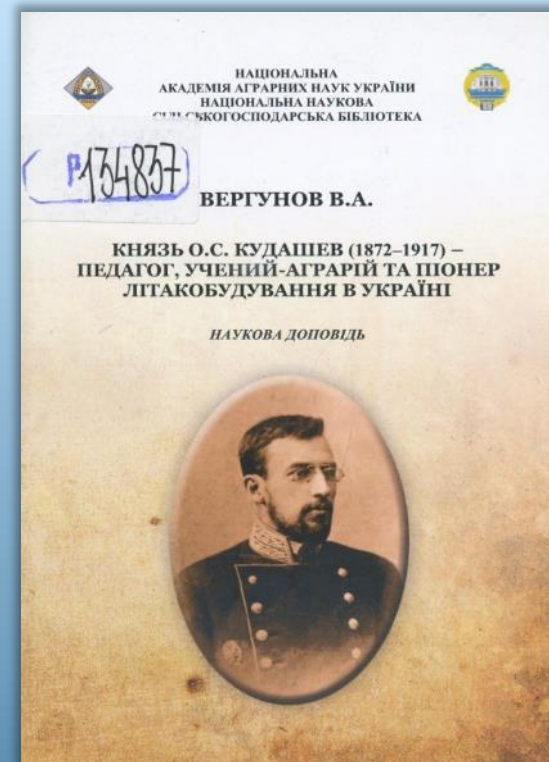

Ва 849839

У 1910 році у небо піднявся **перший український літак**. Його сконструював **Олександр Кудашев** — київський інженер-конструктор, професор Київського політехнічного інституту. Скласти власний аероплан Кудашев почав у березні 1910, а в травні його літак «Кудашев-1» вже був готовий до польоту. Це був формений біплан із тягнучим гвинтом, який важив 320 кілограмів та був оснащений двигуном «Анзані» потужністю 35 кінських сил. Каркас літака мав площу 32 кв.м. несучих поверхонь і був зроблений із дерев'яних рейок і обтягнутий прогумованим полотном. Того ж року Олександр Кудашев підняв літак у небо на Сирецькому іподромі. Він пролетів у повітрі кілька десятків метрів.

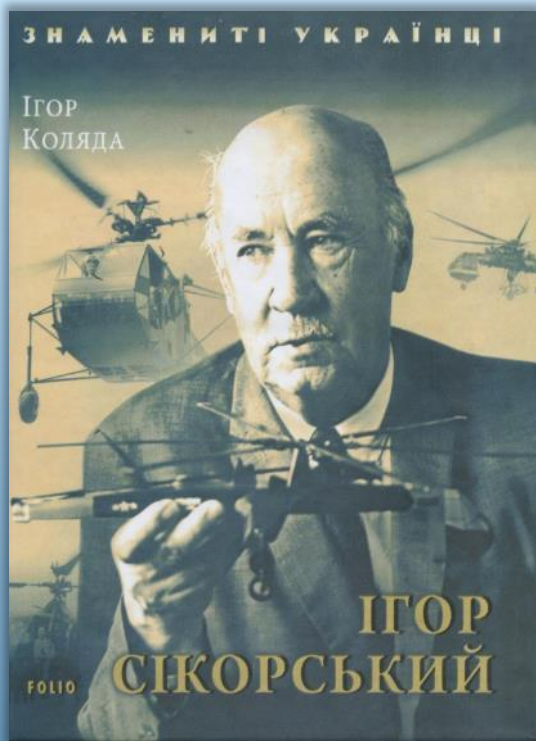
Ва 728391

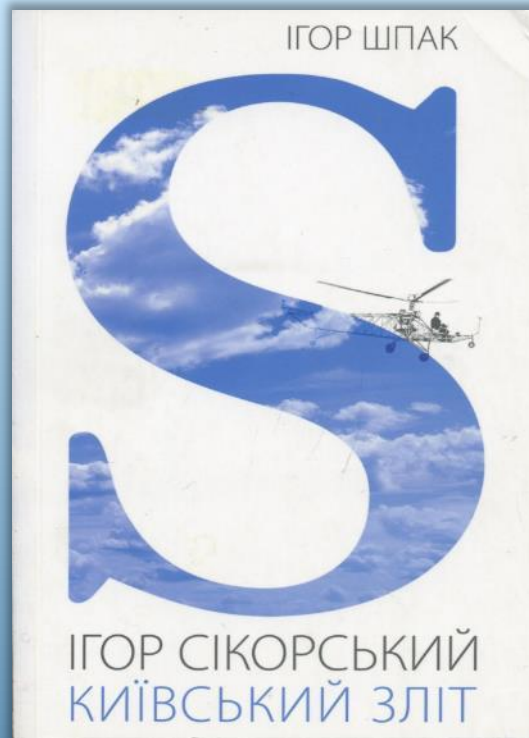
Р 134837

Справу Кудашева продовжив тоді ще студент КПІ **Ігор Сікорський**. У 1908 р. він розробив і побудував свій перший вертоліт, який, однак, не піднявся у повітря.

Після цього Сікорський взявся за конструювання літаків і спільно з товаришами по інституту Федором Билінкіним і Василем Йорданом побудував БіС-1 і БіС-2. За деякий час він майже самостійно збудував — С-3, С-4, С-5, С-6. У 1912 році літак С-6 побив світовий рекорд швидкості — 111 км/год.

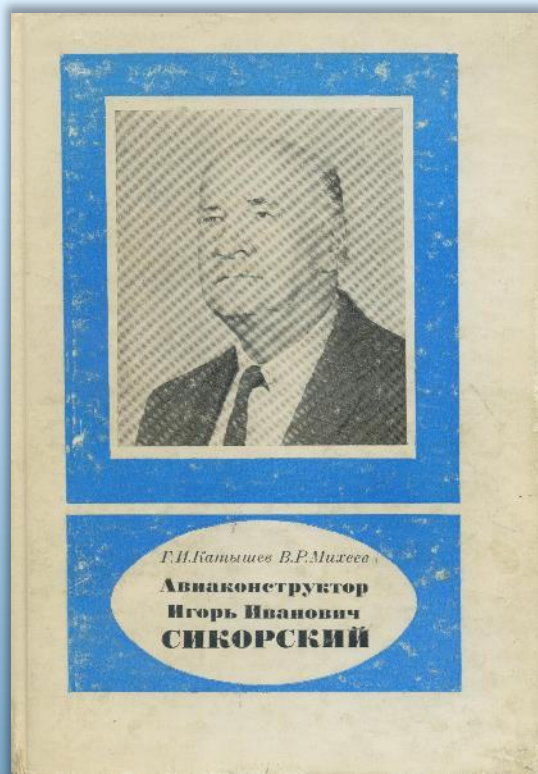
Ао 276210

Ва 807709

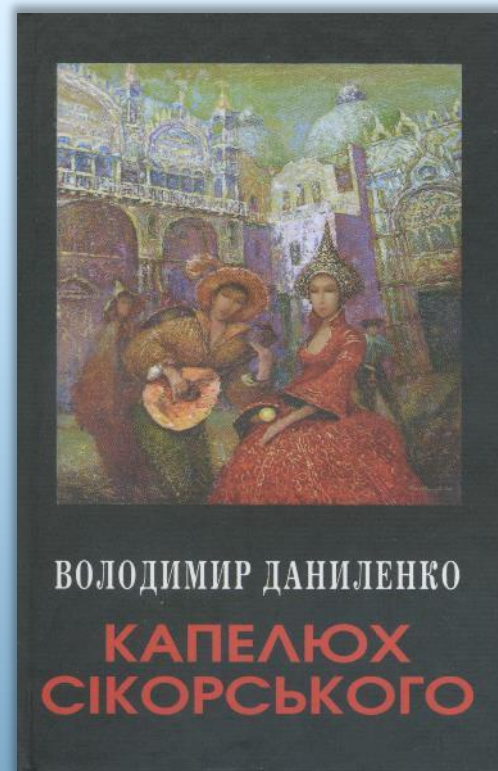
Вс 58907

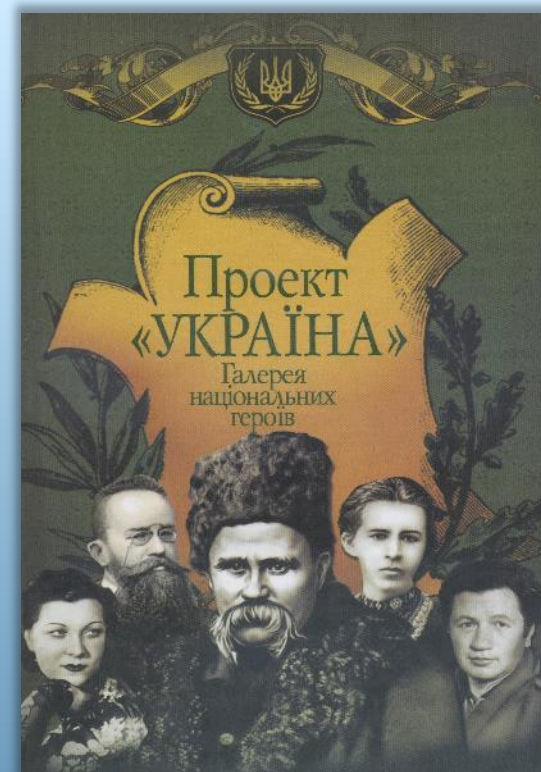
Ва 501224

Ва 832020

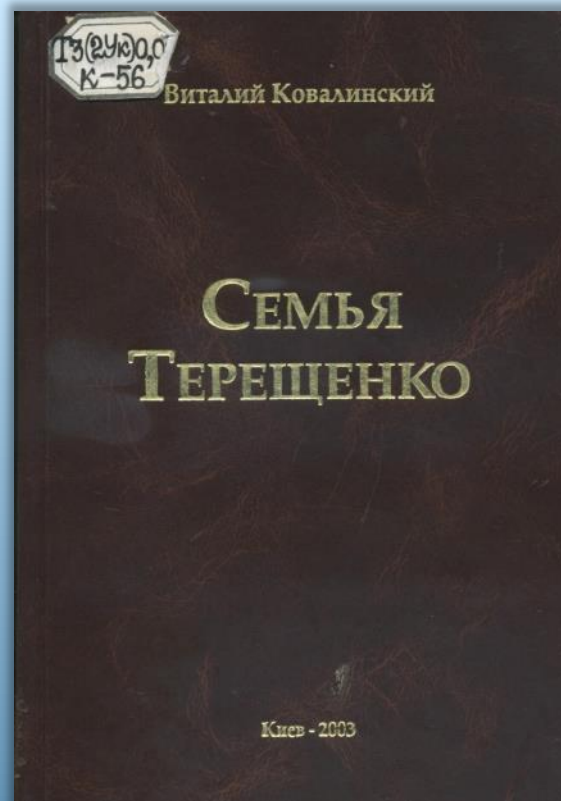

Ва 735115

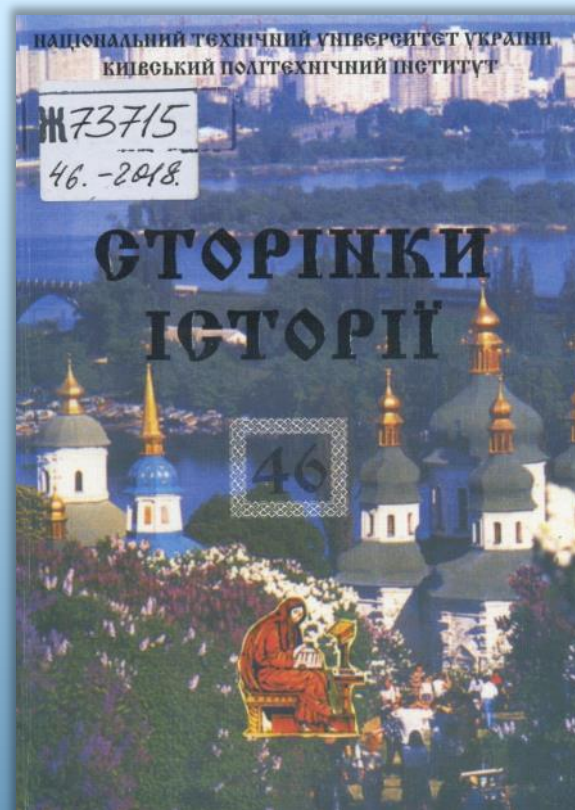

Ва 758377

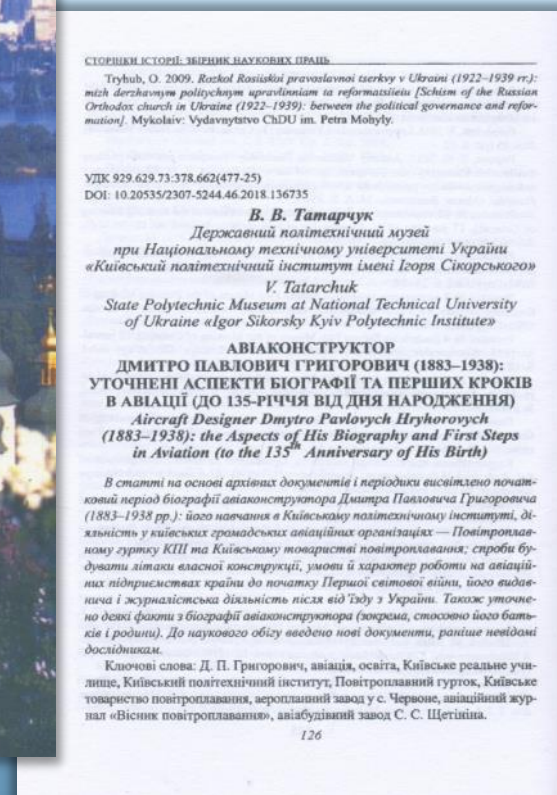
1909 року, українським благодійником, авіаконструктором і підприємцем **Федором Терещенком** на теренах маєтку Федора Федоровича Терещенка в селищі Червоне (Житомирщина) був побудований авіаційний завод (авіамайстерні) з аеродромом, на якому було розроблено та випущено кілька літаків за участю видатного майбутнього українського авіаконструктора — випускника Київської політехніки - **Дмитра Григоровича**, автора ідеї першого в світі гідролітака та винищувача, оснащеного бронею й шасі, що забирається в повітрі.

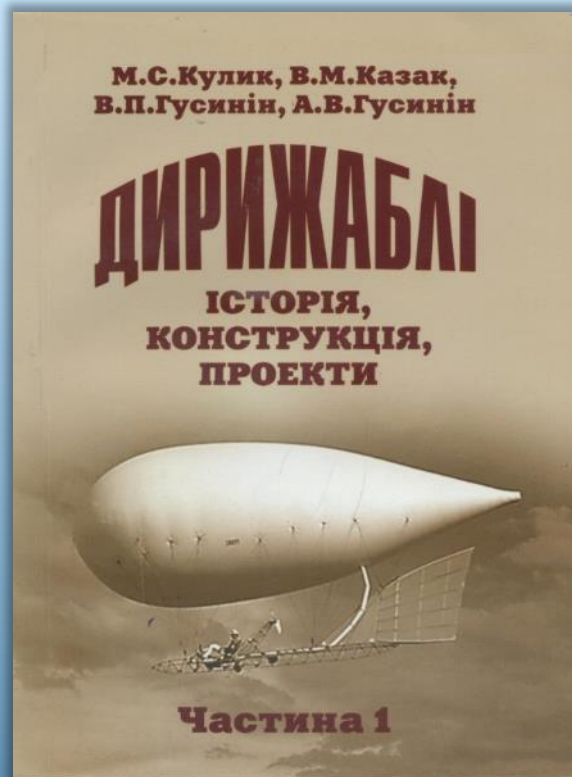
Ва 637697

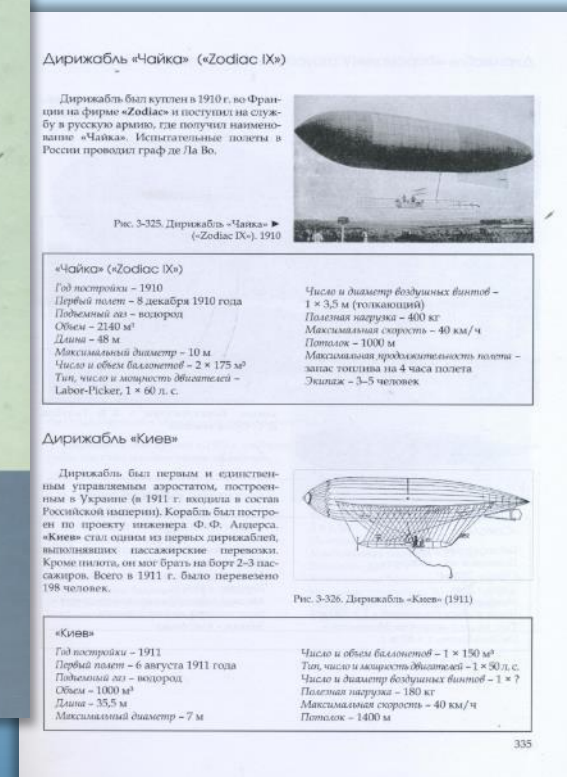
Ж 73715/2018/46

В жовтні 1911 року містяни та гості Києва захоплено спостерігали небачене раніше повітряне диво. За кермом першого в Україні дирижабля був його творець – **Андерс Федір Фердинандович**, випускник КПІ. Усі деталі дирижабля, крім балона, виготовив сам Андерс. 29 серпня 1912 року дирижабль «Київ» згорів під час польоту до Чернігова. У жовтні 1912 року Андерс презентував модель нового гідродирижабля – «Київ»-2 – з можливістю приводнення.

В 348803/1

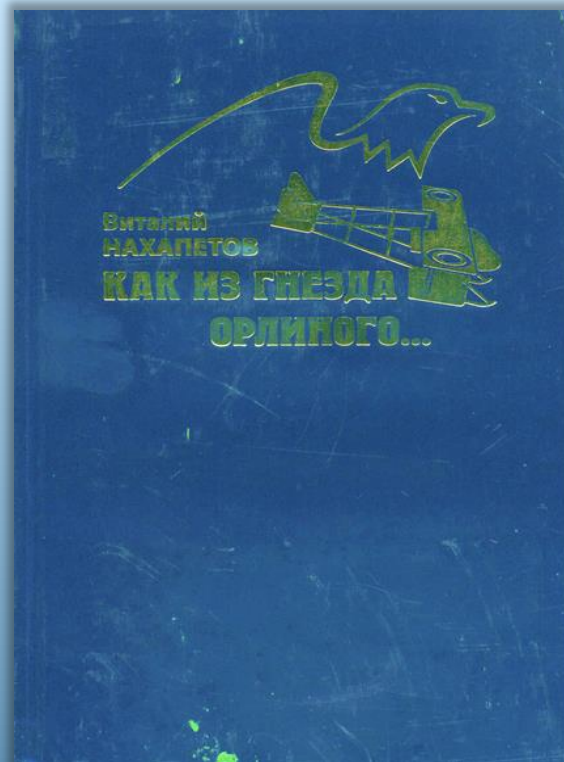
С 11725/1

24 березня 1908 року в Одесі було засновано перший на теренах України та в Російській імперії аероклуб, президентом якого від 1910 року був **Артур Анатра**. Тут були майстерні, де починаючи з 1910 року на приватні замовлення виготовляли ліцензійні копії літаків французьких конструкцій. На базі цих майстерень Анатра згодом і заснував свій завод.

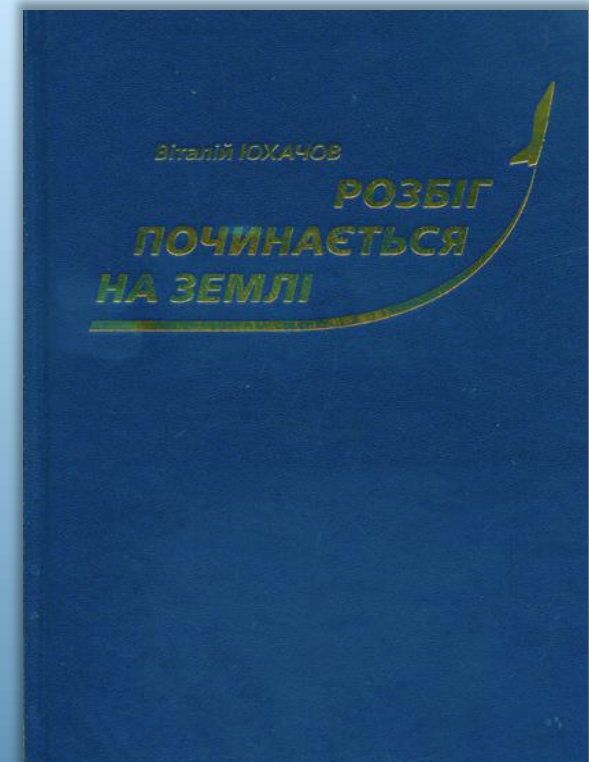
Влітку 1915 року на заводі розпочали розробляти власну модель літака. 1916 року запущено літак-винищувач «Анатра-Анасаль». Крім того, в 1917 році пройшов успішні випробування літак-бомбардувальник «Анатра-Анадва» конструкції головного конструктора заводу **Василя Миколайовича Хіоні**. Продуктивність заводу в 1917 р. становила два літаки на день.

Вс 46975

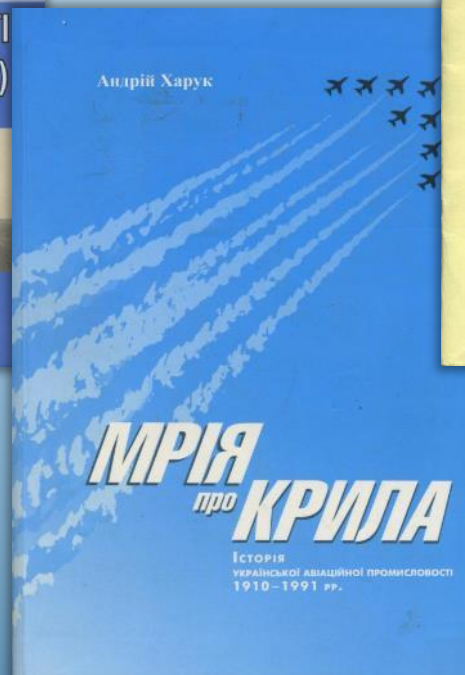
Ва 686765

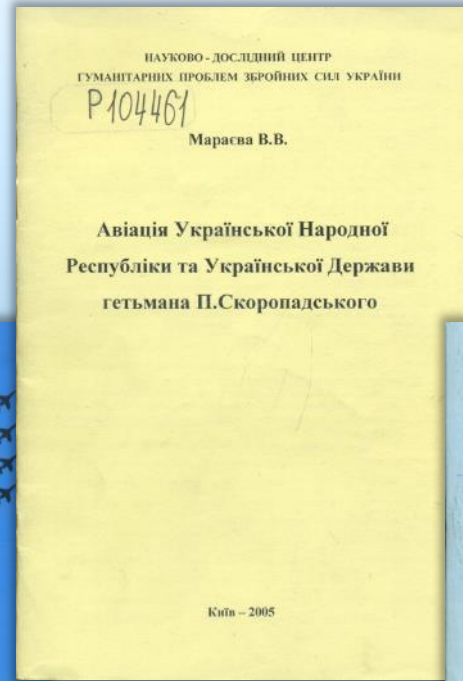
Вс 64146

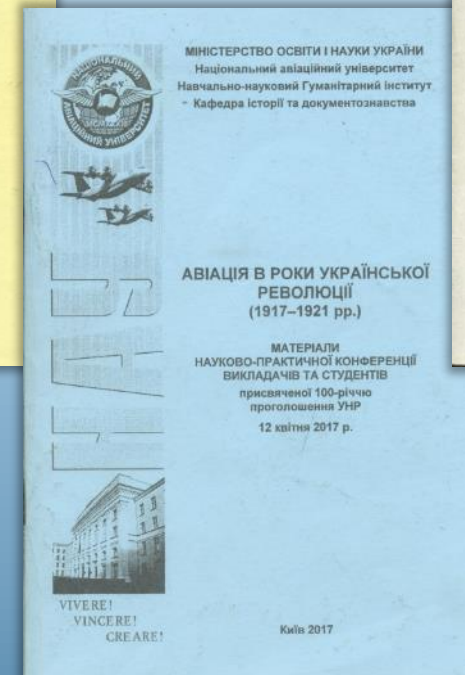
Ba 729443

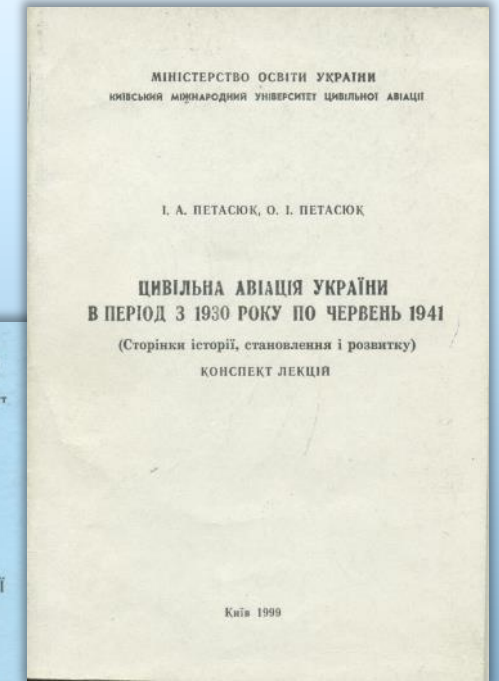
Ba 738337

P 104461

Ba 813315

Ba 591892

Вс 66873

Вс 57925

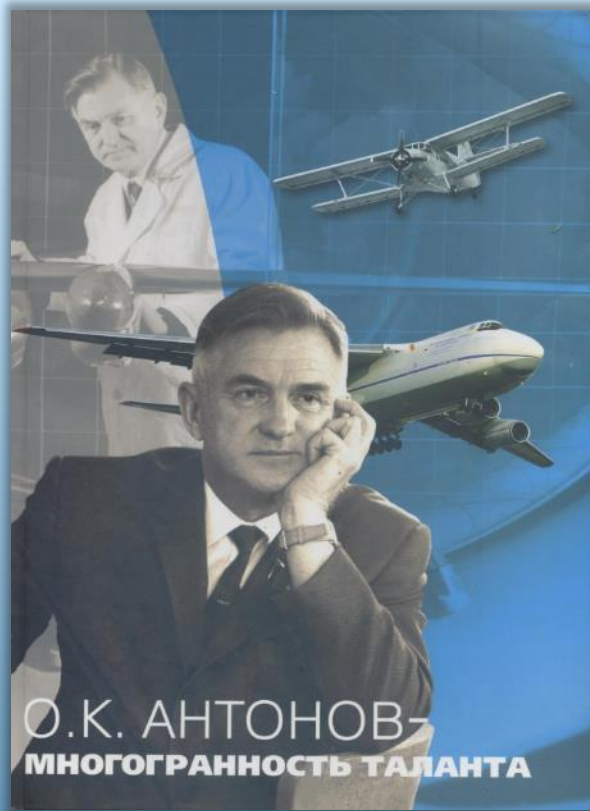

В 357259/1

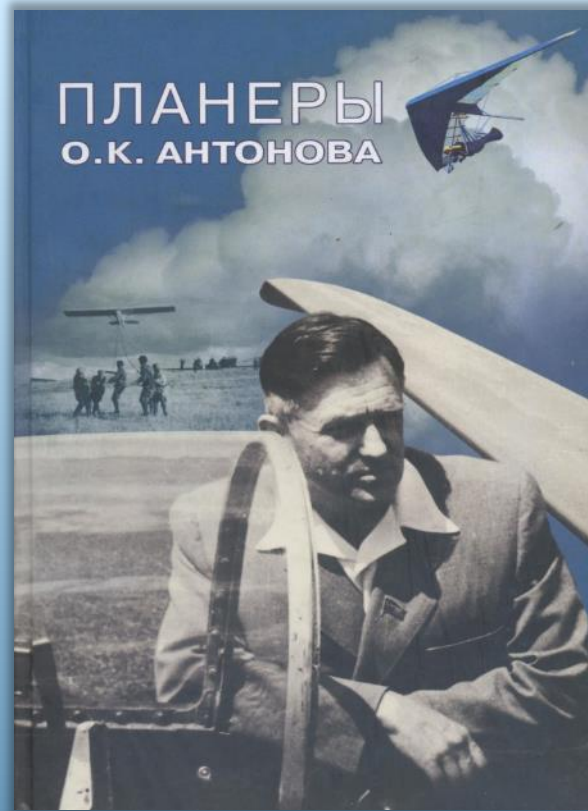

Ва 795258

Визначальною подією, яка вплинула на увесь подальший розвиток української авіаційної промисловості, стало рішення про переведення влітку 1952 року **конструкторського бюро Антонова** з Новосибірська до Києва. В цьому КБ під керівництвом Олега Константиновича Антонова були сконструйовані найбільші й наймасовіші літаки світу. Всього у бюро розробили понад 100 типів і модифікацій літаків, а випустили понад 22 тис. одиниць різної повітряної техніки.

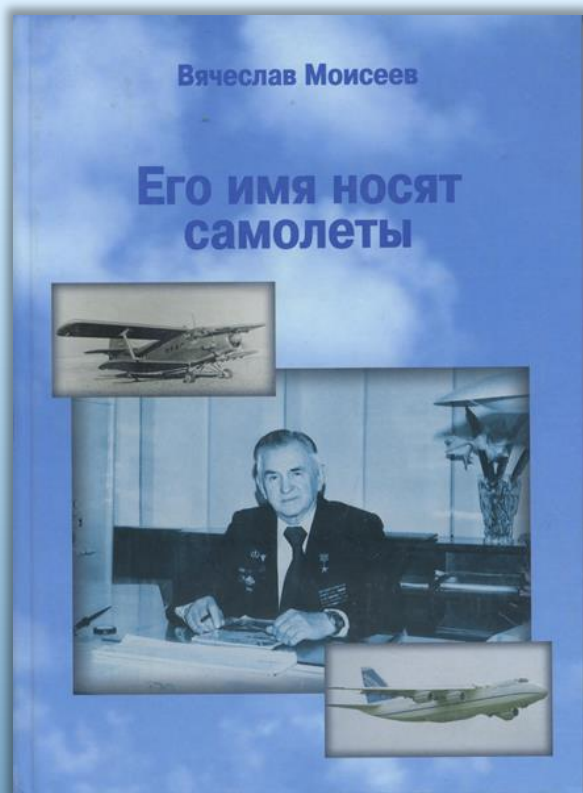
Со 31624

Со 29892

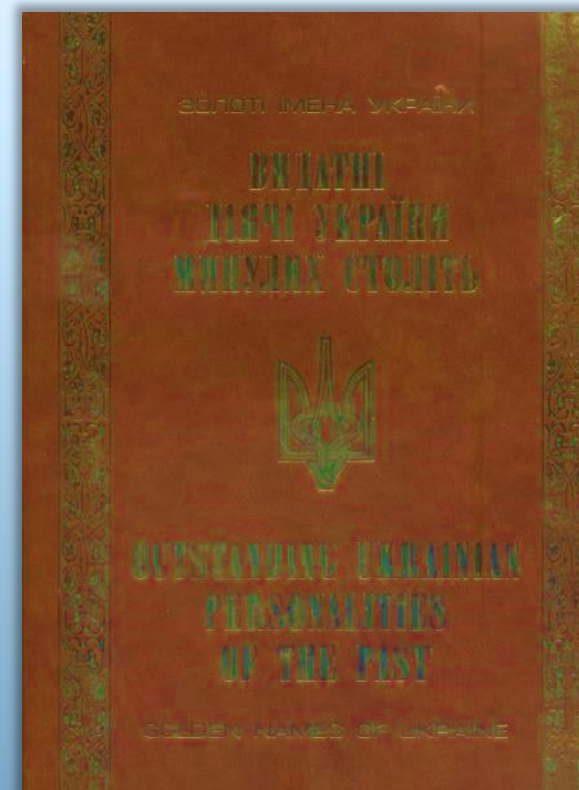
Ва 513900

Ва 838406

Ва 226261

Со 24384

Першим серійним літаком Антонова став одномоторний Ан-2. Цей літак випускався в Києві з 1949 до 1963 р., було збудовано 3164 літаки.

З 1975 р. велась розробка перспективного середнього Ан-70, в конструкції якого застосовано цілу низку найновіших технічних рішень (гвинтовентиляторні двигуни, електродистанційна система управління та ін.)

Со 28126

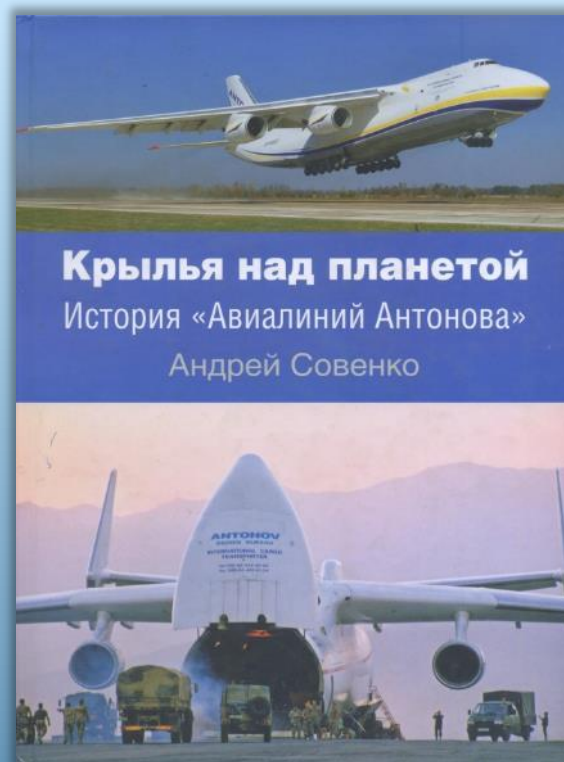
Со 37620

На зміну турбогвинтовим двигунам прийшли більш ефективні турбореактивні двигуни, що підштовхнуло О. Антонова до створення транспортних літаків Ан-72 та Ан-74, оснащених турбореактивними двигунами.

З проектів, реалізованих в 70-80-х рр. найбільше значення мав новий важкий Ан-124 "Руслан", здатний перевозити 150 т вантажу. Його випробування почалися наприкінці 1982 р. На базі Ан-124 був створений і побудований в єдиному екземплярі найважчий у світі літак Ан-225 "Мрія", який призначався для перевезення елементів ракетно-космічної системи "Енергія"/"Буран".

Вс 45590

Со 36761

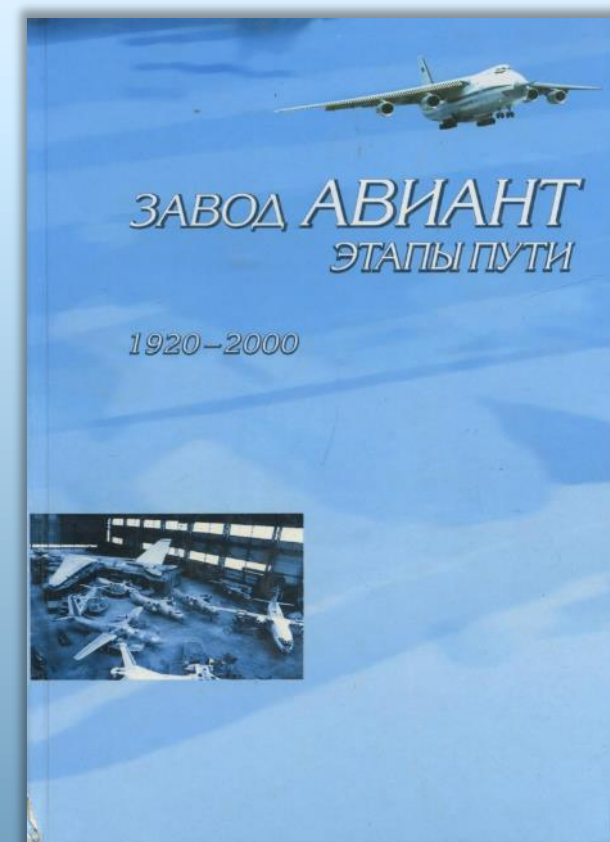
Державне підприємство «Антонов» – авіабудівний концерн, який включає в себе комплекси лабораторій, конструкторське бюро, заводи для експериментів та випробувань, також заводи які спеціалізуються на сертифікації літаків. Підприємство «Антонов» має повний цикл створення літака, починаючи від проектування й закінчуючи серійним випуском та з подальшою підтримкою обслуговування після продажу.

Серійний завод «Антонов» був створений на базі дрібних розрізнених ремонтних майстерень 9 вересня 1920 р. під назвою Державний авіаційний завод № 12 (ДАЗ-12). Завод був створений для ремонту літаків закордонного виробництва, що були на озброєнні, з 1925 завод розпочав серійне виробництво літаків.

В 1948 році завод почав виготовлення літака Ан-2. Усього на заводі було виготовлено 3320 таких машин.

27 вересня 1995 підприємство було перейменовано у Київський державний авіаційний завод «АВІАНТ». Він виробляв літаки: Ан-3, Ан-32, Ан-70, Ан-124, Ан-148, Ту-334.

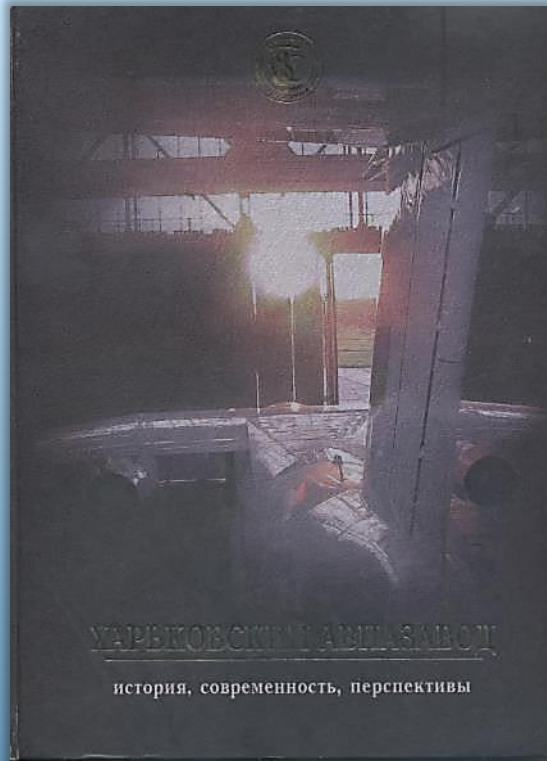
З лютого 2010 підприємство називається Філія Державного підприємства «Антонов» «Серійний завод „Антонов“».

Вс 34459

Другим після Києва літакобудівним осередком є Харків. 23 березня 1923 року в м. Харкові було організовано акціонерне товариство «Укрповітрошлях» — перша авіакомпанія на теренах республіки. 51 % її акцій належали державі.

Зараз Харківське державне авіаційне виробниче підприємство — одне з підприємств авіаційної промисловості України — об'єднання декількох заводів, які забезпечують повний цикл робіт із серійного виробництва, доопрацювання та технічного обслуговування в процесі експлуатації вироблених літаків. ХДАВ виробляє літаки: Ан-140-100, Ан-74.

Со 27287

Со 33105

Ж 14633/1996/4

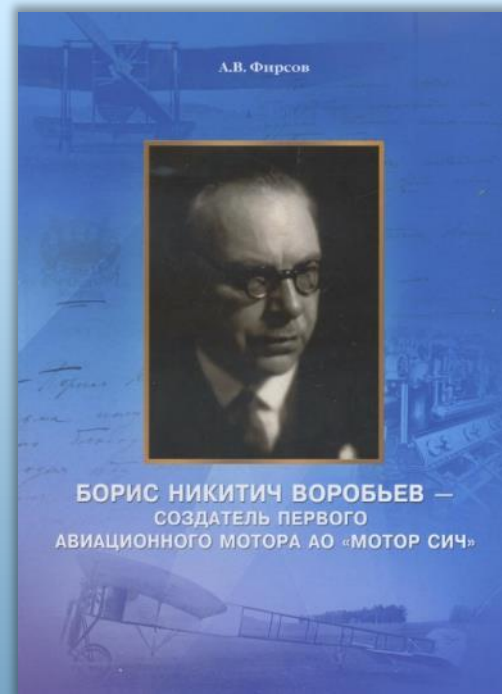
В Україні дуже розвинуте виробництво двигунів. В Запоріжжі розташована одна з провідних корпорацій світу АТ «Мотор Січ». Ця корпорація займається розробкою, виробництвом та ремонтом авіаційних двигунів для вертольотів та літаків. «Мотор Січ» складається з п'яти структур, всі вони знаходяться в межах України.

Со 35015

ФПУ 628

Со 35016

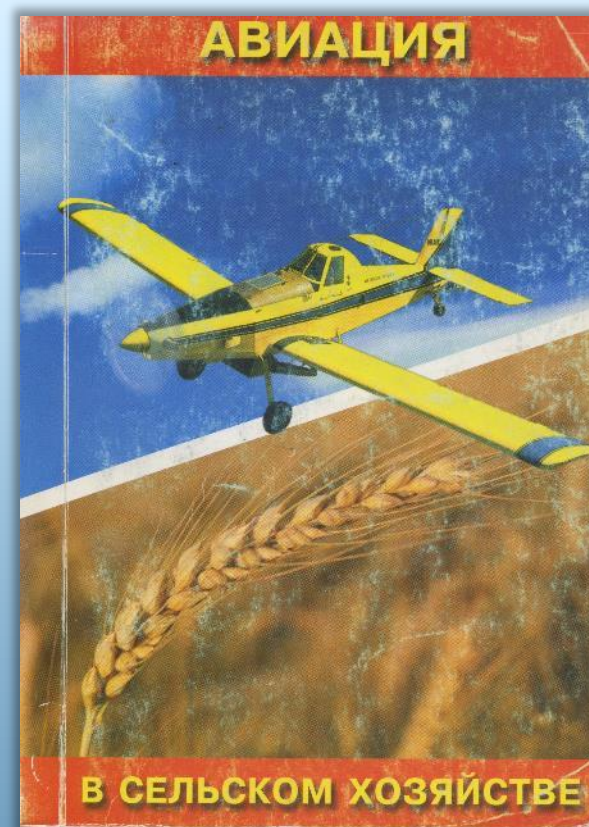
Р 116917

Ва 838540

Со 35650

Ва 635277

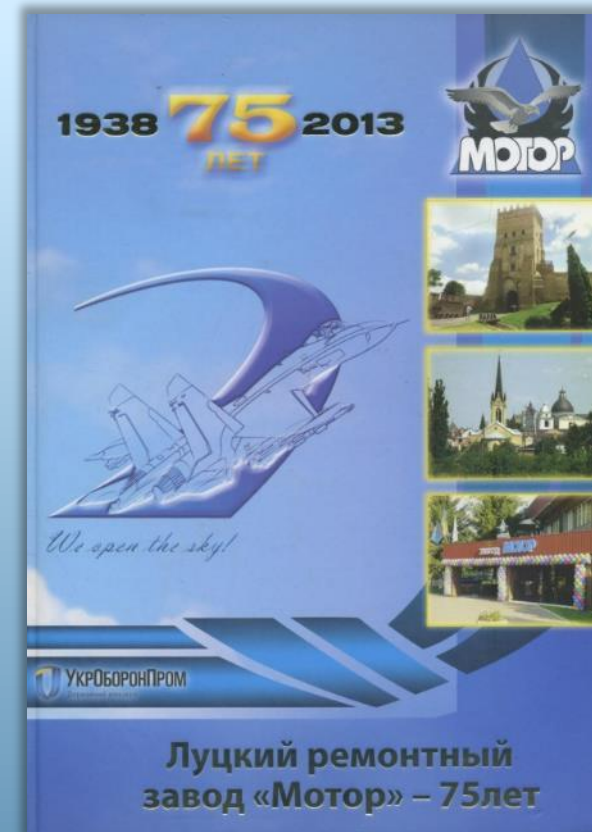
Авіаційна промисловість України нараховує приблизно 60 підприємств. Крім проектування і виробництва пасажирських і транспортних літаків, в Україні є мережа авіаремонтних підприємств, в тому числі і для відновлення бойових літаків і вертольотів.

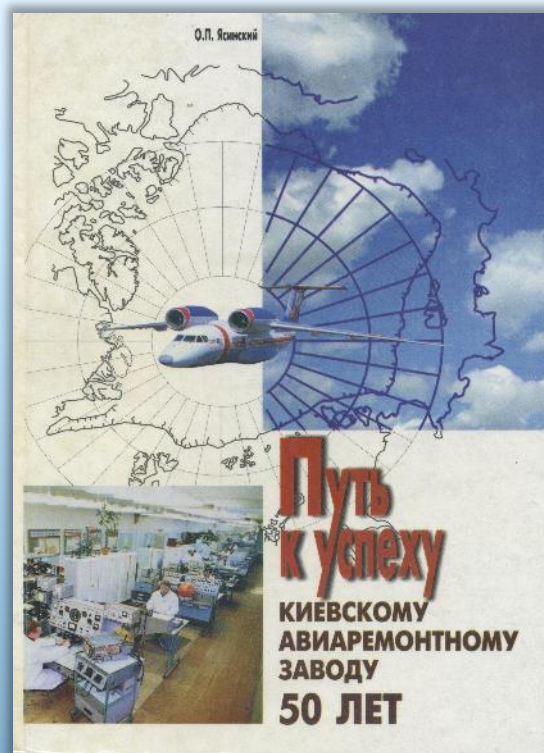
Со 26732

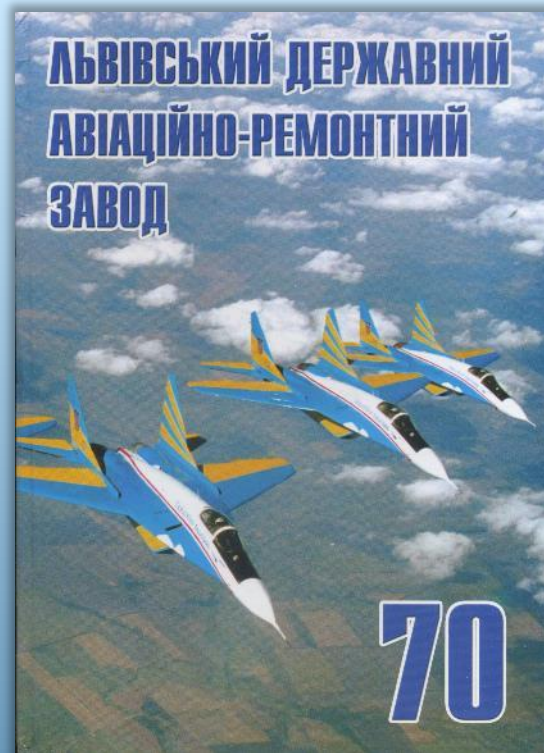
Со 27970

ФПУ 3004

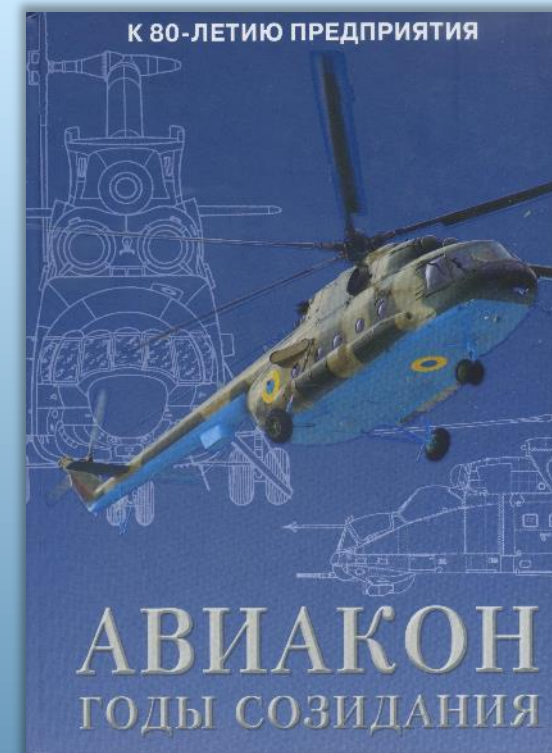
Ва 584875

Со 31488

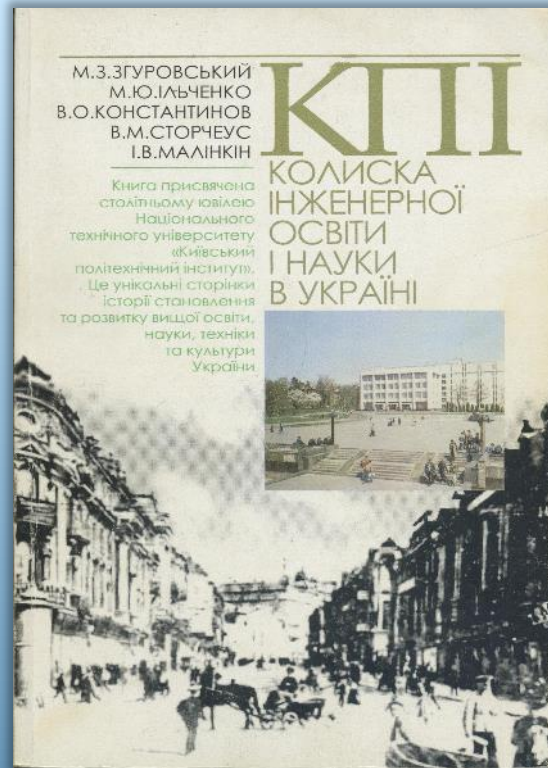
Со 27132

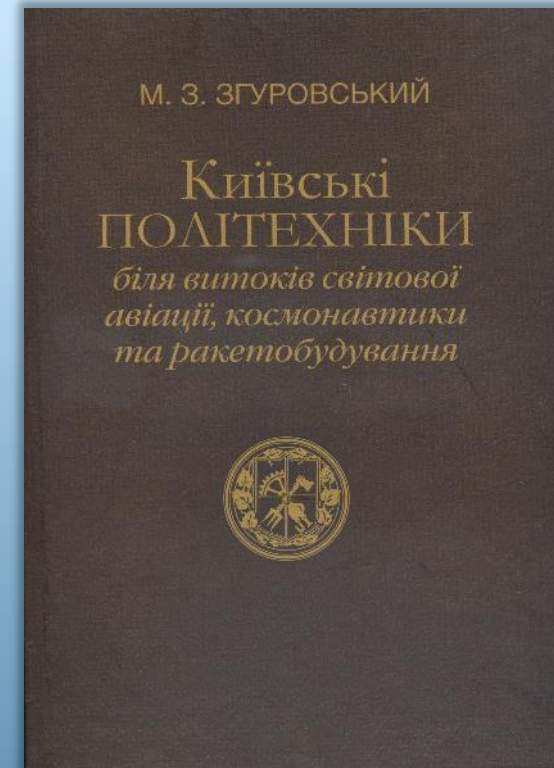
Со 30681

В Україні розташовані найпотужніші авіаційні навчальні заклади, які мають багаторічну історію, в яких десятки років формувалась наука світового рівня. І сьогодні в цих закладах проводяться фундаментальні та прикладні наукові дослідження, готуються висококваліфіковані фахівці авіаційної галузі.

Традиції авіаконструювання, закладені в Київському політехнічному інституті на початку минулого століття, не переривалися, вони живуть і зараз.

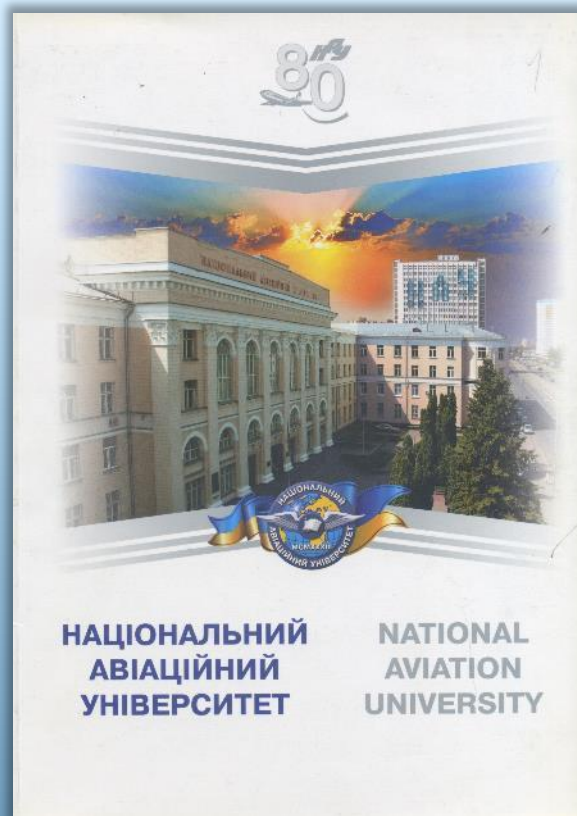

Вс 32819

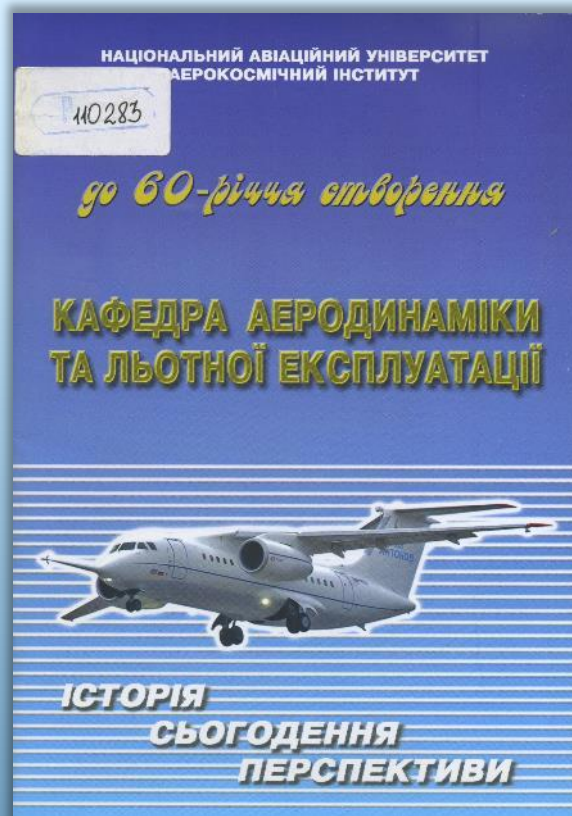

Ва 806030

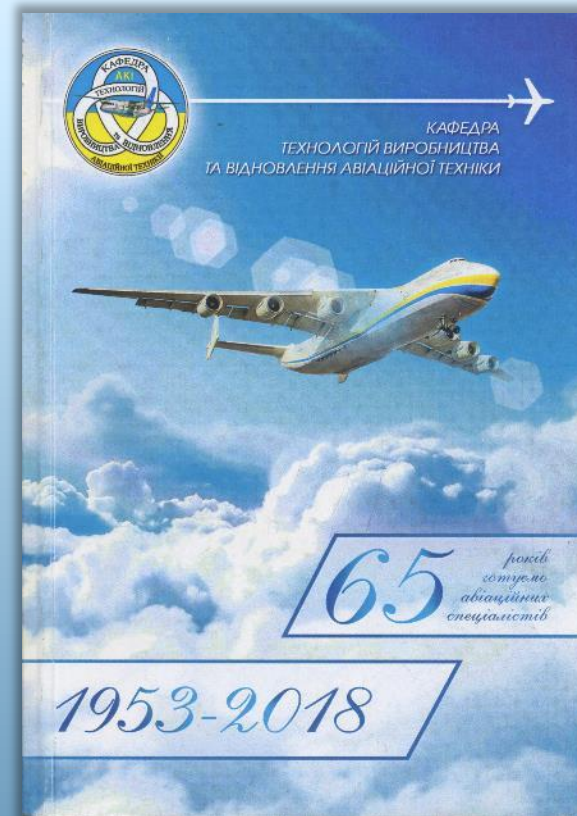
У 1933 році авіаційний факультет КПІ був перетворений на Київський авіаційний інститут, нині Національний авіаційний університет.

Со 36224

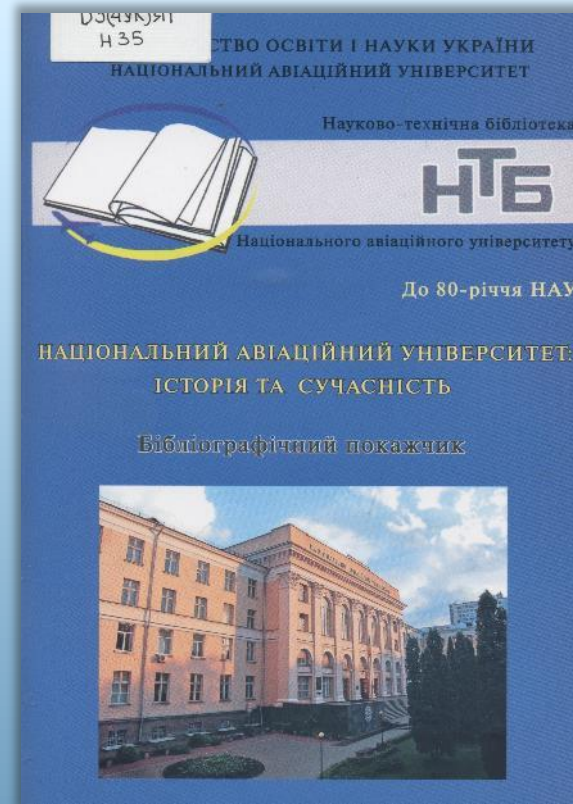
Р 110283

Ва 838264

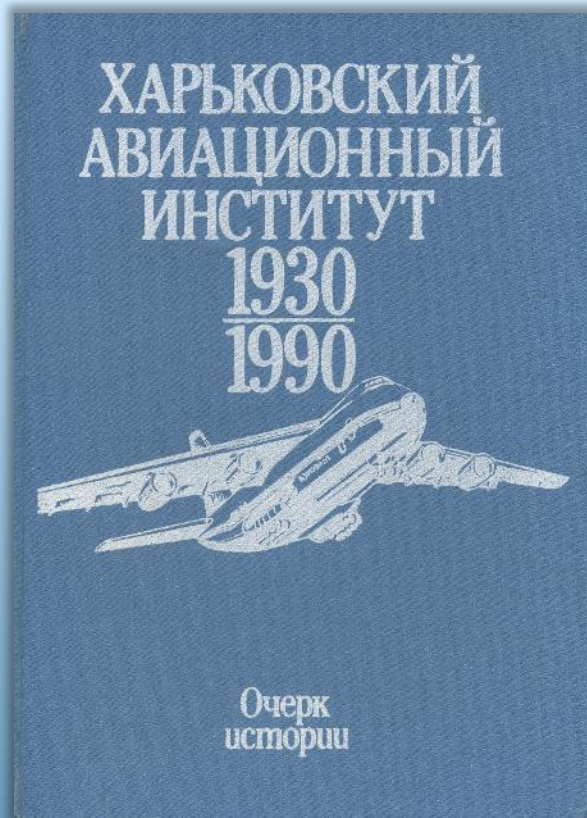

Р 138874

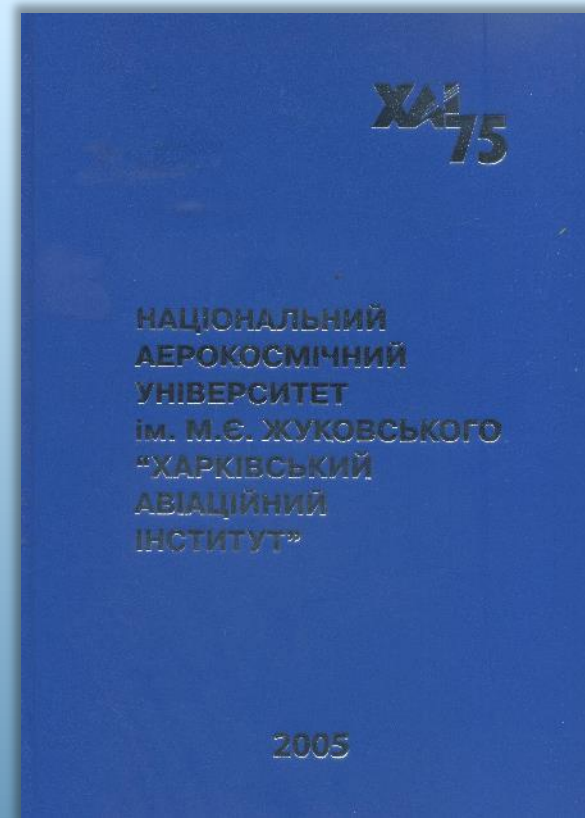

Ва 771548

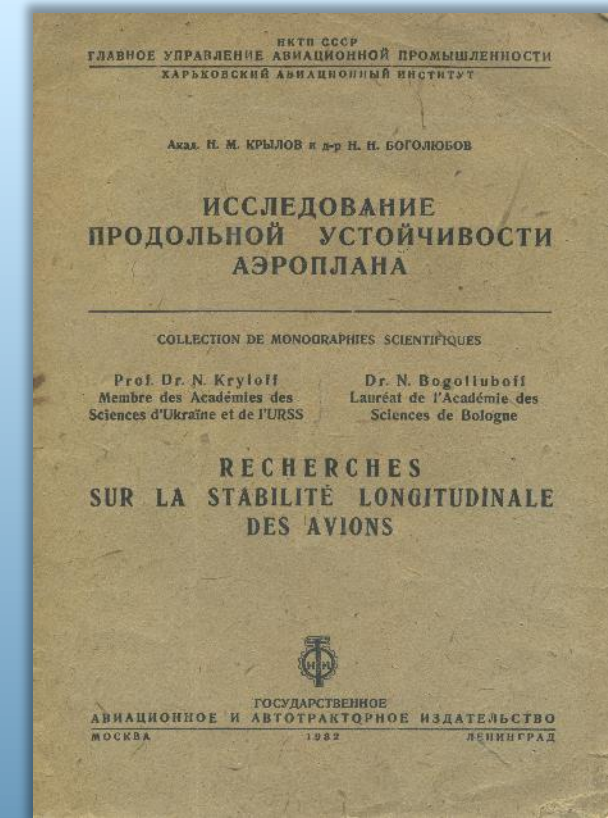
Харківський авіаційний інститут був заснований в 1930 р. і спочатку мав у своєму складі два факультети - літакобудування та моторобудування. У момент заснування у ХАІ було всього 12 викладачів і 69 студентів.

Вс 28107

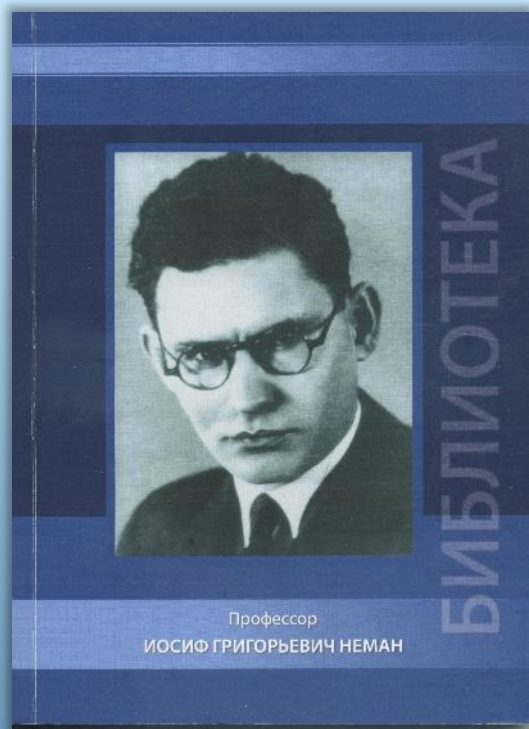

Со 29942

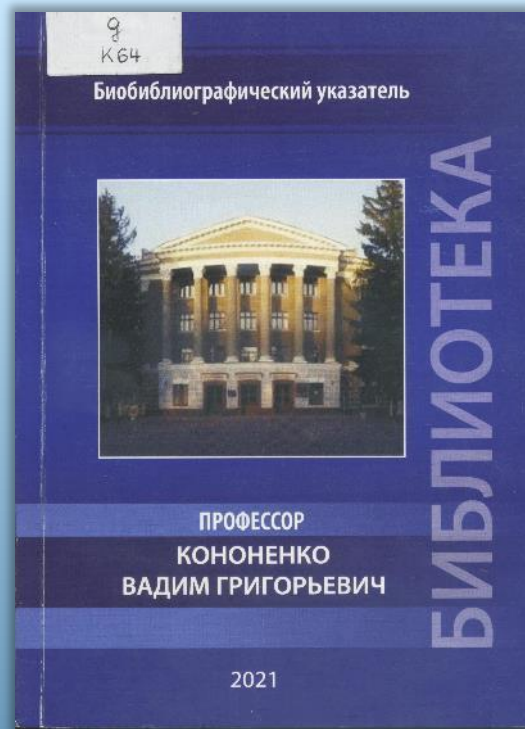

Ви 35890

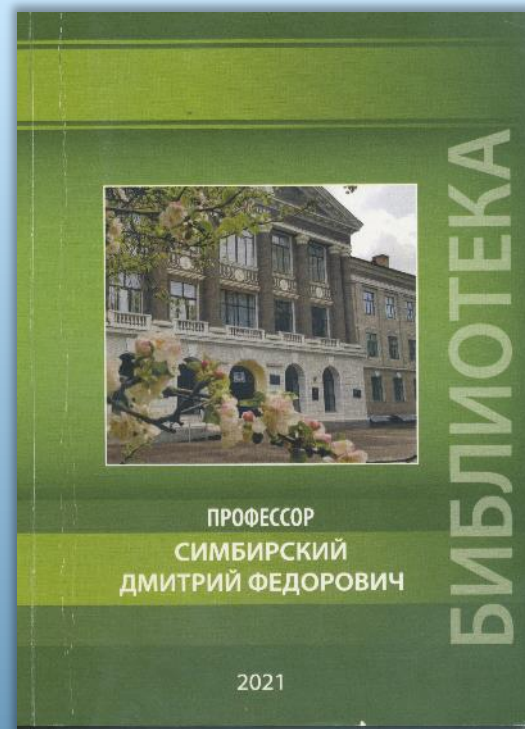
З початку 30-х рр. Харківський авіаційний завод став базовим підприємством Харківського авіаційного інституту. Під керівництвом професора ХАІ **Йосипа Немана** в навчальний процес впроваджувалось реальне проектування літаків, здійснюване бригадами студентів. Першим результатом став збудований в 1932 р. пасажирський моноплан ХАІ-1 – перший в Європі (і другий у світі) літак з шасі, що прибиравось. Літаки і планери, створені в стінах інституту, встановлювали світові рекорди.

Ва 846906

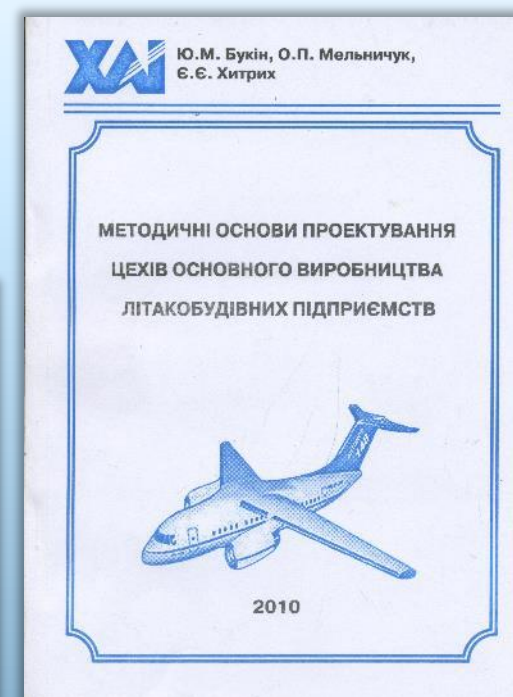
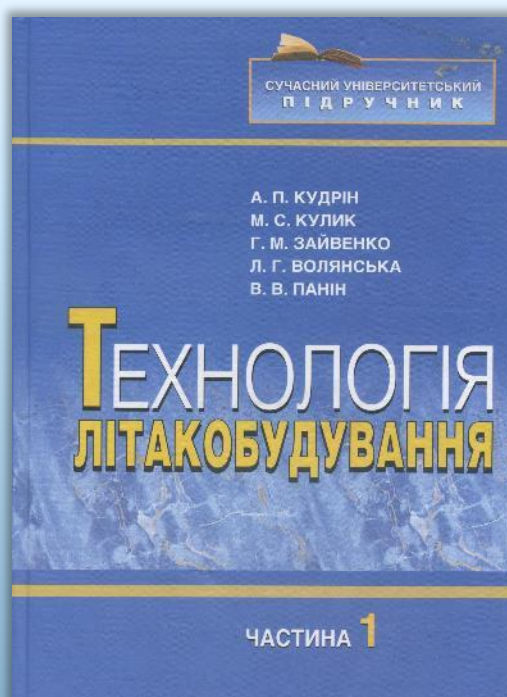
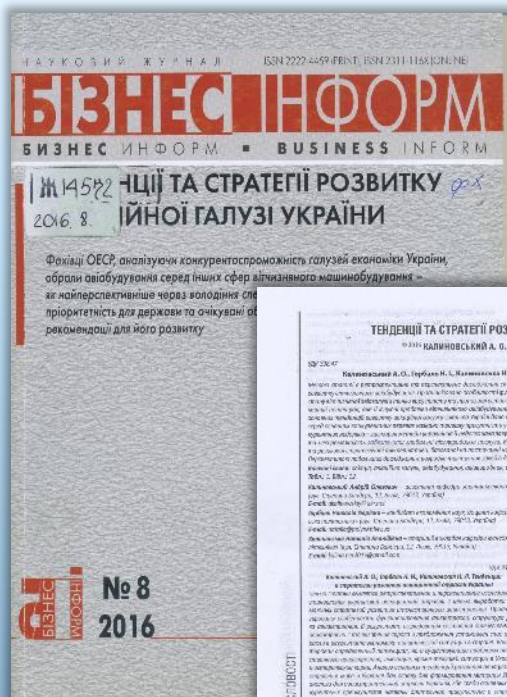
Ва 848891

Ва 850585

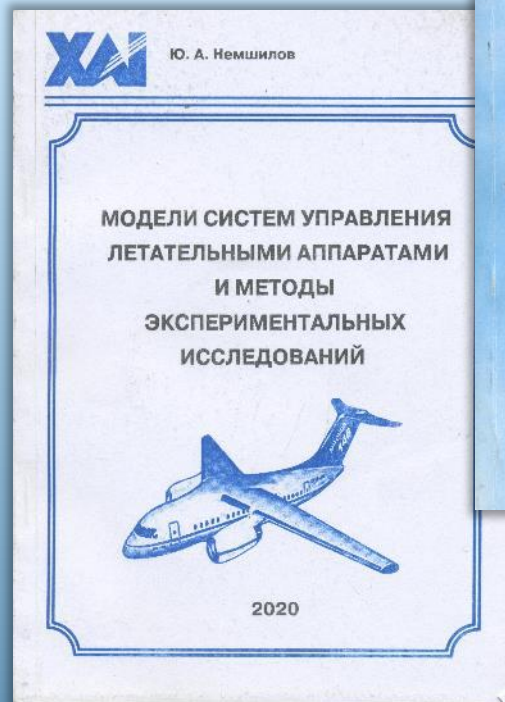
Со 37552

Ж 14572/2016/8

Вс 49787

Видання 2019-2022 років

Ва 842009

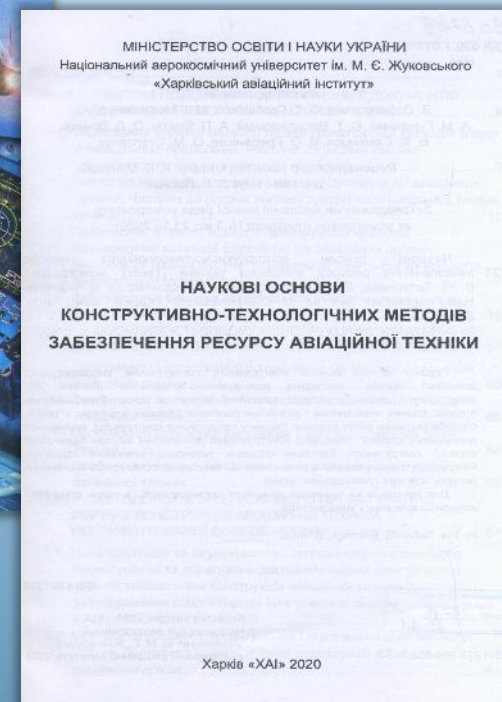
Ва 845212

Ва 848793

Ва 849737

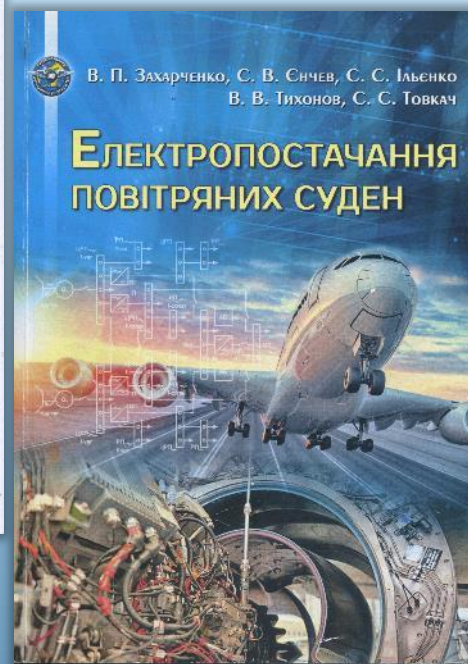
Со 37415

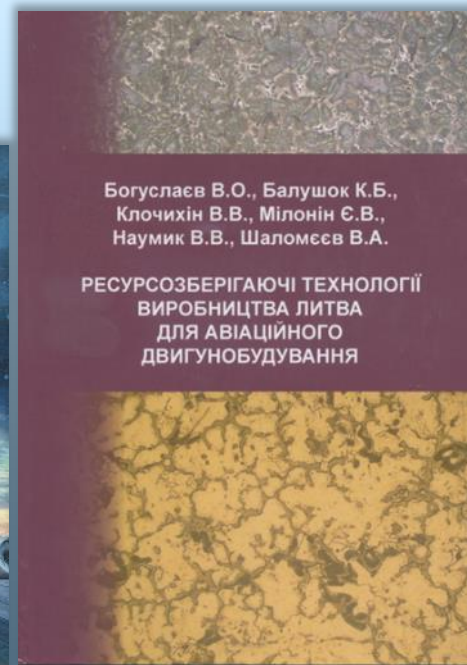
Со 37830

Ва 850244

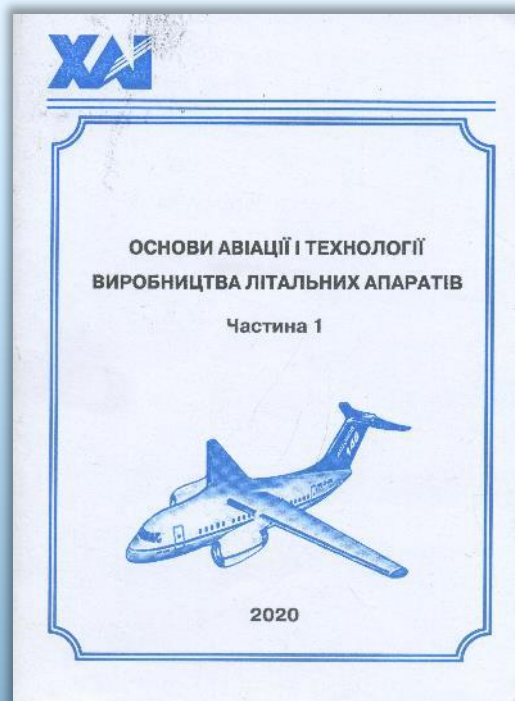
Ва 852025

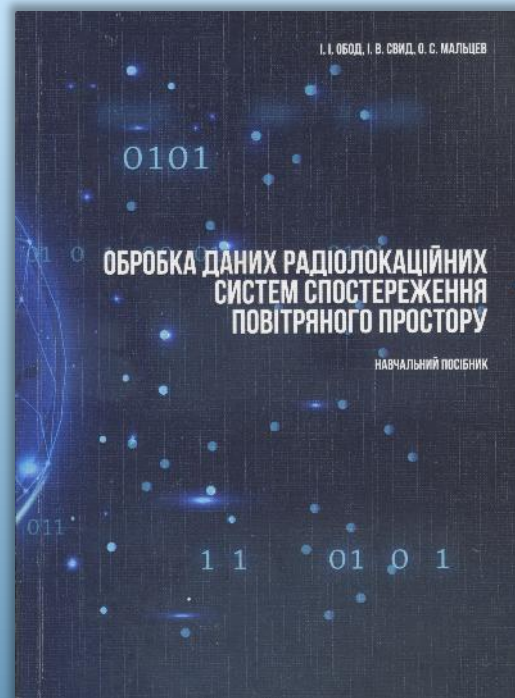
Ва 853420

Ва 859389

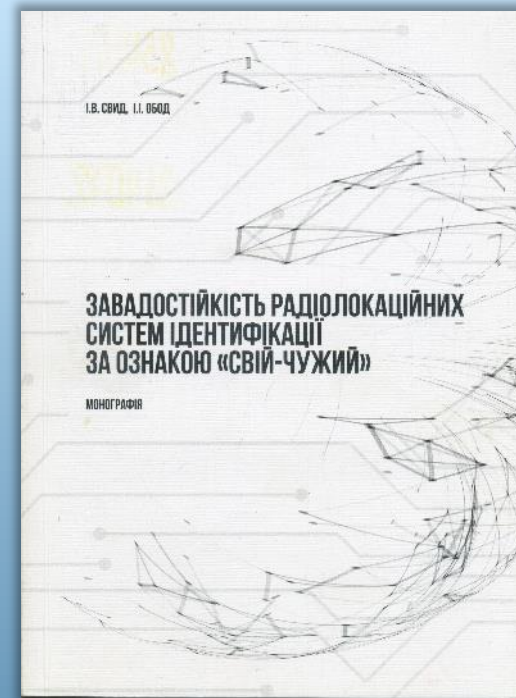
В 358618/1

Ва 852567

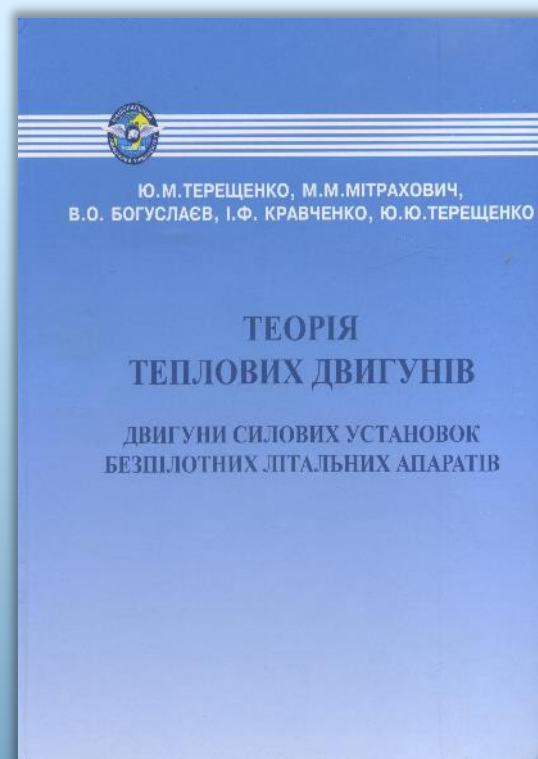
Ва 853844

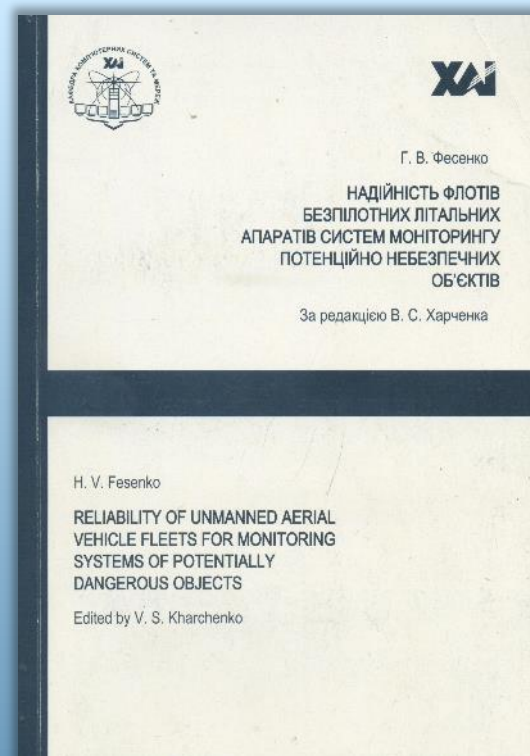
Ва 854071

Ba 834681

Bc 69297

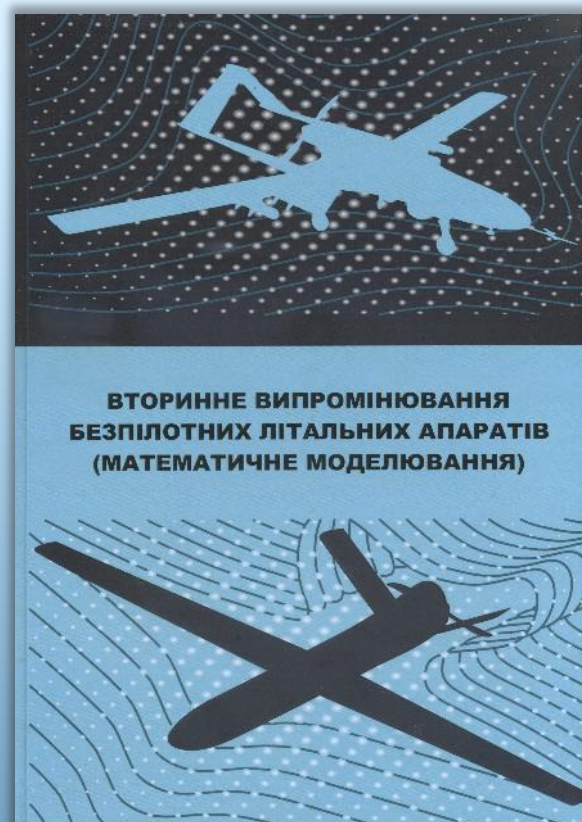
Ba 859547

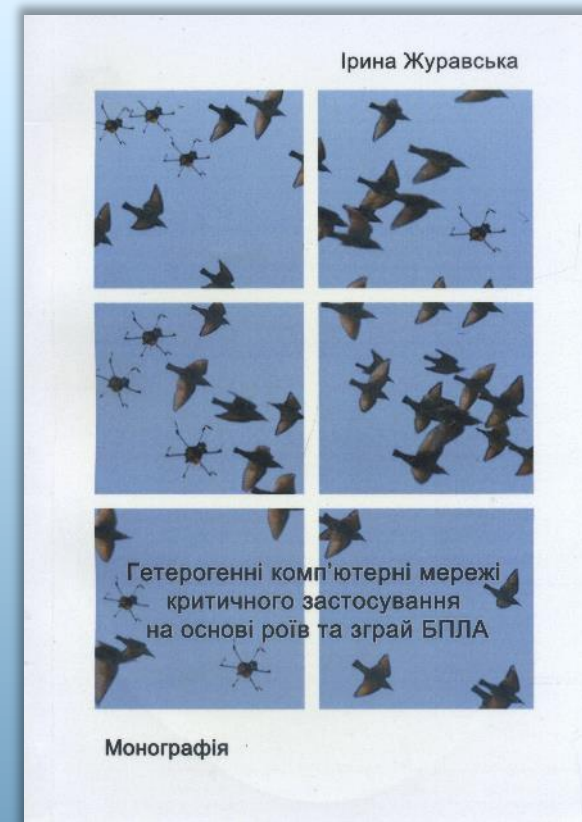
Co 38357

P 139166

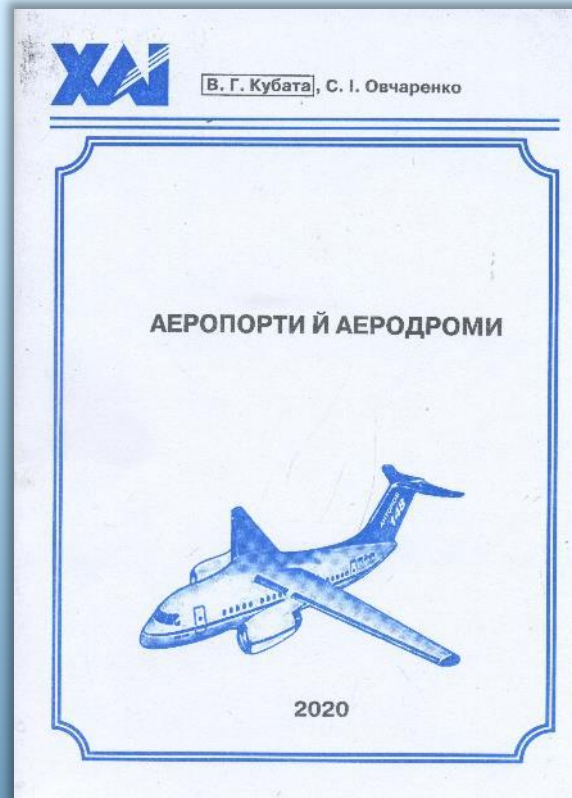

Bc 70187

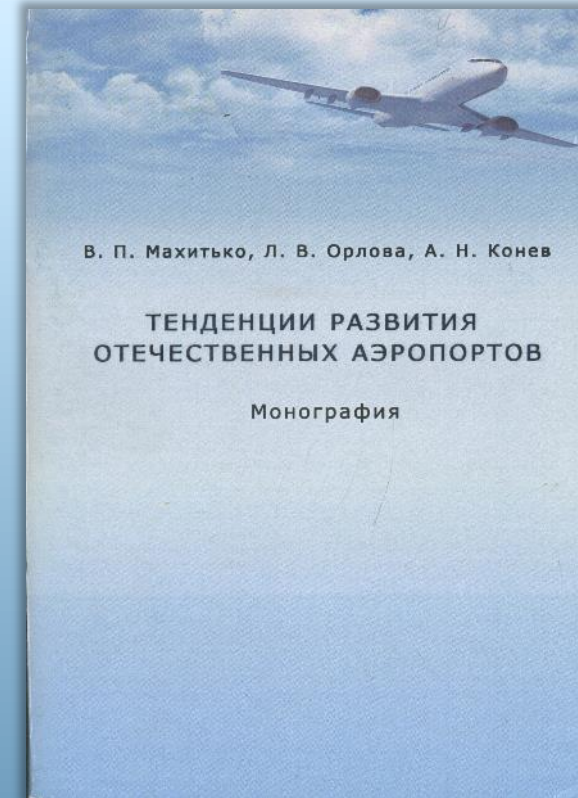

Bc 66324

В Україні у кожній області передбачені аеропорти, але серед тих, що діяли перед повномасштабним вторгненням росії в Україну в 2022 році, працювали 17 летовищ. Окрім аеропортів в Україні було дев'ять аеродромів цивільної авіації.

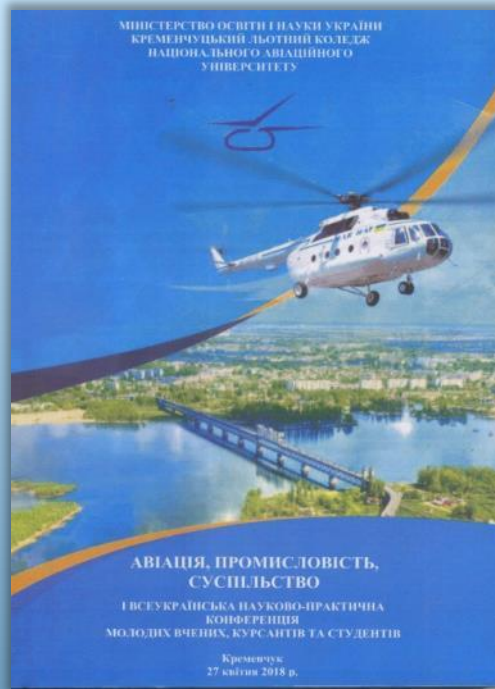

Ва 842523

Ва 851110

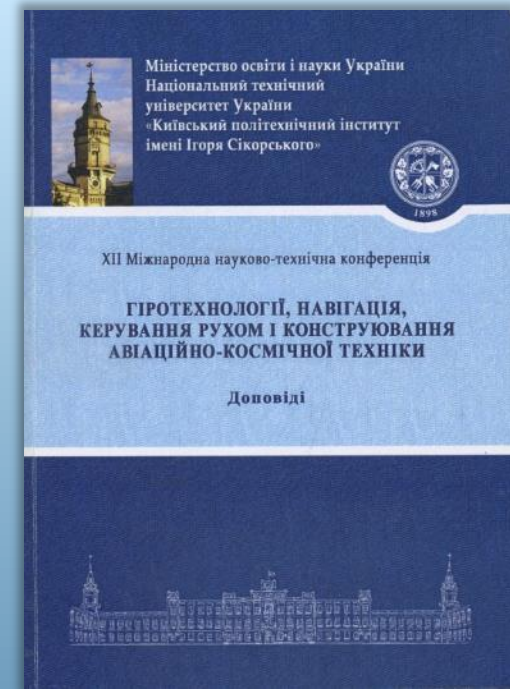
Авіабудування – специфічна галузь, що потребує точного виявлення конкретних напрямів подальшого розвитку в науково-технічній сфері. Тому постійно проводяться тематичні конференції, під час яких створюється дискусійний майданчик для обговорення науково-технічних досягнень, визначення перспективних напрямків досліджень, організація міжнародного співробітництва в галузі авіаційного транспорту та його інфраструктури, аналіз глобальних тенденцій та практичних, експериментальних і теоретичних досягнень наукової спільноти в галузі безпеки авіації тощо.

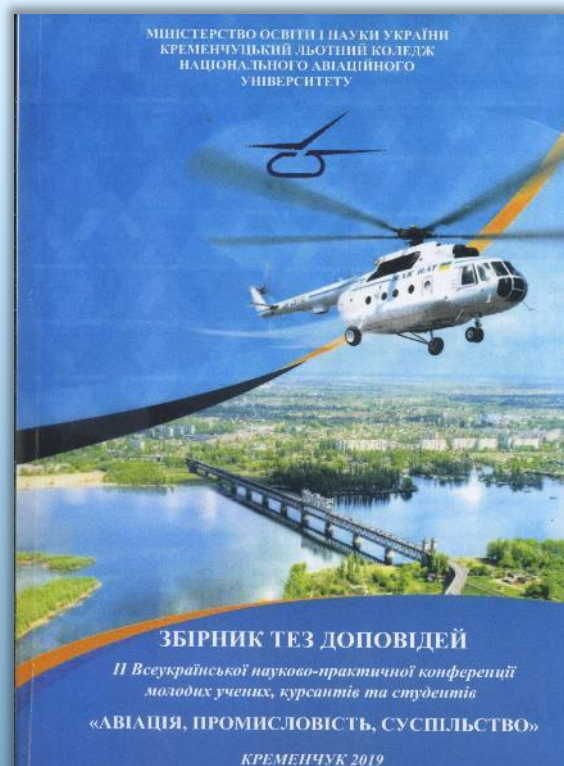
Ва 831450

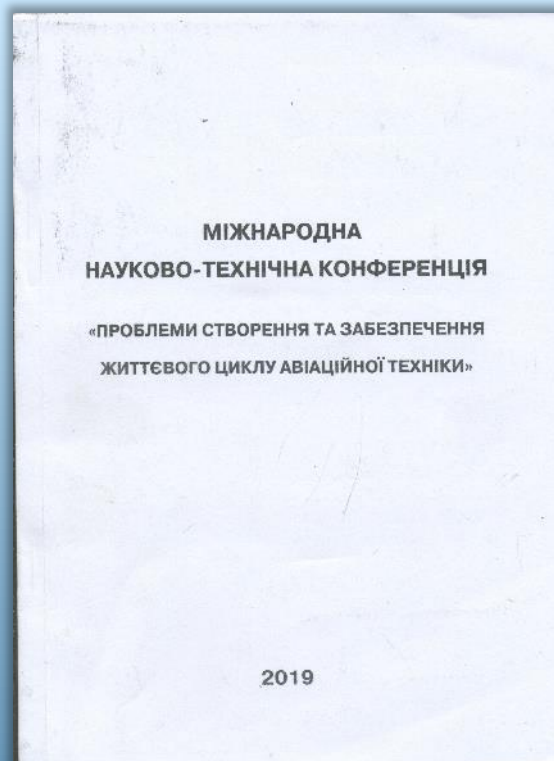
Ва 825478

Ва 839471

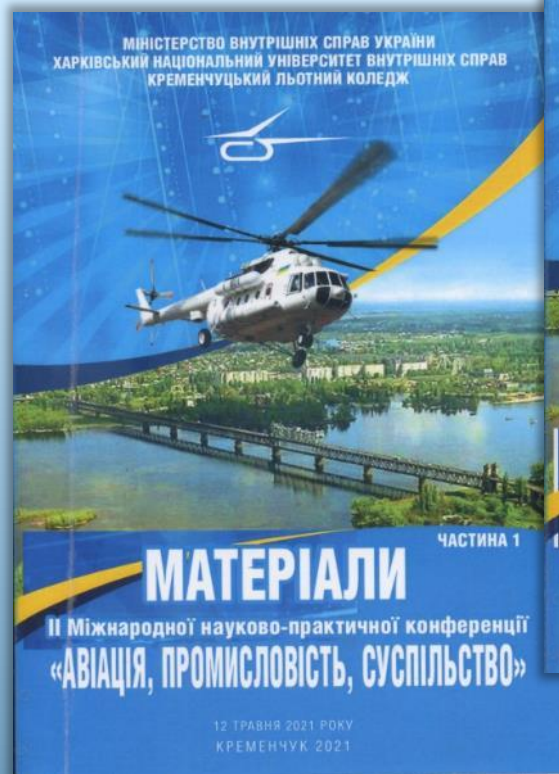
Ва 836459

Ва 833864

Ва 851826

В 358680/1-2

Ва 848889

Використано матеріали:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Авіаційна_промисловість_України

<https://kpi.ua/history-aviation> «Витоки української авіації»

<https://dyvys.info/2017/08/26/ukrayinska-aviatsiya-z-chogo-vse-pochynalosya-ta-yak-zhyve-sprava-teper-test/>
«Українська авіація: з чого все починалося та як живе справа тепер»

<https://kpi.kharkov.ua/archive/Авторефереты/2011/Харук> «АВІАЦІЙНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА
ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ У 1910-ТІ–1980-ТІ РОКИ»

<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/> КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА «Тенденції розвитку міжнародного ринку авіабудування»

Книжкова виставка підготовлена Відділом соціокультурної діяльності
Всі права захищені © ВСКД НБУВ
провідний бібліотекар Білецька Л. Д.